

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 27.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 3. juli 1934.

Kostar kr. 1,50 fjórhingsaríð — Porto. Blaðið
verður bilsd á posthúsinum, brávasnarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

8. árg.

Til Føroya fólk!

**Nøkur orð um teir,
sum fóru og tey, sum
eftir sita.**

Tað tykist, sum teir yrkjarar
hava haft og altíð fáa rætt,
sum siga, at hvor gleðisstund
á jørð má botast aftur við
sorg, og at vit í long ár mugu
bota fyri hvørja stökku
gleði. Altíð stendur sorgin
aftanfyrri burðabak og lúrir,
altíð stendur hon og bíðar
eftir at sleppa inn. — Fólk
okkara livir eitt lív, so vanda-
mikið, at tað altíð kann syngja:
«Jeg gaar i Fare, hvor jeg gaar,
jeg ved mig aldrig sikker»; á
sjógv og landi, á skipabunka
og í opnum báti hómar tú
altíð deyðan har úti, ríðandi
á aldunum ella í brotinum.
Í berginum, alla staðni í tin-
um vandafulla yrki, stendur
haun og starir at tær og bíðar
eftir, at tú treður skeivt ella
eitt einasta sekund skalt vera
gáloysin — og hann sveipar
kápu sína um teg og fer við
tær inn í hitt ókunna landið.
Men fólk okkara óttast ikki,
tað kennir ikki feigdaróttan,
tað livir í trúnni uppá, at
tað er í hansara hondum sum
ræður fyri lív og deyð, sum
telur okkara tímar og ikki
letur okkum fara, áðrenn tíðin
er uppi. —

Við tí trúgv fara okkara
menn av stað yvir um hav, í tí
trúgv gera teir verk sítt, og í
tí trúgv fara teir undir báru,
um so verður teimum lagað.
Vit vita, at teir eru fallnir
við eru, farnir sum teir eru
í stríðnum fyri at vinna breyðið
til sín og síni; men vit eru
við at gloyma, ja hava kanska
longu gloymt, at heima hjá
okkum er nú ein hópur av
heimum har sorgin er sloppin
inn um gátt.

Í fleiri bygðum sita nú
konur og børn, mammur og
hjálpaleys smá systkin eftir,
har maðurin, pápin ella hin
lítkenni sonurinn, sum hevði
síni næstu at siggja til góðar, eru
farnir. — Sorgina kunna vit
ikki mana burtur, men nakrar
av teim skuggum, hon kastar,
kunnu vit, um vit vilja, fáa
til at minka eitt sindur. Við
sorgini fylgir neyðin og óttin
fyri framtíðini, nú eingin er til
at vinna tað neyðturviliga, og
her kunna vit, eins og fyrr
er gjørt, skjótast møgulegt fara
at gera eitt arbeiði, bæði
heima í Føroyum og kanska
áðrastadni, fyri at fáa savnað

saman pening, sum tó altíð er
ein stuðul fyri tey, sum illa
eru stodd.

Her hava ferð eftir ferð
verið savnaðir pengar saman
til líkt og ólíkt, basarar og
burturlutingar hava verið, og
fólk hava verið gávumild,
annað sigist ikki. — Her er
nú eitt høvi til at gera nakað
munagott, tí trongdin, neyðin,
er tilsteðrad.

Nú á komandi Ólavssøku
skal vera bazarur til inntøku
fyri «Avhaldshúsið» í Havn,
og ivaleyst er tað so, at húsið
treingir til pábót; men meiri
vert er at hjálpa neyðstaddum
menniskjum, meira vert enn
alt annað, og tað má verða
ein munagóð hjálp. — Er tað
ikki ein møgulegheit fyri, at
teir, sum fyri hesum bazari
standa, vilja ganga við til at
lata inntøkuna av bazarinum
koma teim til góða, sum nú
eru í neyð aftaná hesar stóru
ólukkur við «Nólsoy» og
«Neptun»? Tað vil kanska
tykjast mógum óhóskandi at
koma fram við tilíkkum upp-
skoti, men vit hugsa tó, at
teir, sum eru fyrstøðumenn,
aftaná vildu verið glaðir við,
um teir gingu við til hesa
gerð.

Vit avhaldsfelagið ganga við
til hetta, biðja vit Føroya fólk
gera alt tað kann, fyri at fáa
so nógv sum møgulegt inn av
gávum av øllum slag nú til
Ólavssøku. Men skuldi tað
verið, at felagið og tess komité
ikki vil ganga við — **tó tað
trúgva vit ikki** — men meta
teirra hús hægri enn at gera
væll móti einkjum og fæðir-
leysum, so vilja vit royna, til
vetrar, at savnað gávur saman
og halda ein bazar ella hvat
tað nú kann verða, og vilja
so venda okkum til alt okkara
fólk við bon um hjálp til
frama fyri hesa sak.

Socialisma.

Ein inngongur.

Hvat er socialisma, social-
demokrati? Soleiðis má spyrj-
ast í hesum døgum, og serliga
vil mugu spyrja soleiðis, á tann
hátt hava víðurskiptini stillað
seg. — Hetta kann tykjast nakað
merkilig, og meir enn merkilig
ljóður tað, at ein blaðstýrari
við eitt socialdemokratiskt blað
spyr so?

Vit hava nú millum eitt og
tvey ár gjøgnum «Føroya Social-
demokrat» eftir forimuni roynt
at arbeiða fyri socialismu, og
hava frá tí fyrsta tíkið tað leið

at skriva nøkulunda sakliga um
øll social evni, sum hava týðn-
ing fyri samfelagið í síni heild.
— At eina ella aðra ferð hava
verið skifti orð, ofta hvassliga,
við onnur bløð ella einstakar
menn, skulu vit viðganga, men
tað er nakað, ið neyvan sleppist
undan. Men vit yóna, at tær
skovur, har er givnar, grøðast
aftur á báðum síðum. Fyri tað
verða báðir partar við hvør
sína hugsan, og koma kanska
at skifta orð seinri í tíðini.

Okkara hugsan hevur verið,
gjøgnum sáttliga, upplýsandi
skriving at greiða frá, hvat
socialisma er nú í tíðini, at nú
í tíðini er tað, at verða social-
demokratur, ikki at verða í
kríggi við samfelagið, so øll eru
hansara, og hann allar fíggindi.
Ein socialdemokratur er ein
maður, sum arbeiður fyri fram-
burði fyri samfelagið, fyri at
hevja upp tey, sum liggja undir,
fyri eins rætti fyri øll, frælsu
frá øllum órætti og fyri tí, sum
er kristindómsins stóra «íde»:
at vit øll eru brøður.

Vit hava meint og meina, at
upplýsing má verða grundarlagið
fyri øllum samfelagsarbeiði, og
at fólk mugu læra og fáa at
vita um eina sak, áður tey
taka støðu til hennara; tí ein
sak skal ikki gevast fólk so-
leis, at tey slúka hana ráa.
Eitt fólk er sum hitt einstaka
mannabarnið. Eins og barnið
er pára hjálpleyst fyrst tað
kemur í heimin og má matast
og fjálgast um, soleiðis við fólk-
inum á andiligan hátt. Eins og
tað ikki kann gagna at geva
reivabarninum skerpið kjót, turran
fisk og feroyskan dryl at eta —
av tí at tað ikki er ment tyggja
hetta, og tað ikki sodnar í
barnsins maga — líka so lítið
tjenar tað at geva einum fólk,
sum okkara, úttanlandsk út-
arbeidd lærusystemir, t. d. danska
socialismu, áður tað er komið so
langt fram, at tað er fort fyri at
taka imóti henni. Hon gevur tí
ikki annað enn pínu, og fer av
stað aftur, sum hon kom.

Eins og barnið verður líkam-
liga sjúkt av mati, tað ikki kann
taka imóti, verður eitt fólk and-
iliga sjúkt av eini andilgari
ávirkan, tað fer á ein hátt og
í eini samanseting, tað ikki er
fort at taka imóti ikki fata —
tað kann fáa sama úrslit sum at
geva lítillum barni hvassan knív
at spæla við. Sagan sýnir tað
ferð eftir ferð.

Tað er við hesum í huga, vit
hava arbeiðt, og tað mál, vit
hava sett okkum, er at royna
so víð og víð at geva fólk

nakað at vita um, hvat nútíðar-
socialisma er og arbeiður fyri,
og í tað heila tíkið at geva okk-
ara lesarum nakað alment
upplýsandi tilfar at arbeiða við.
— Vit hava arbeiðt og vilja,
um hovi verður til tað, arbeiða
imóti tí: at nýta óvitskuna,
fákunnuna, í agitatiónarinnar
tænastu, at nýta alt, sum fyri
hond er, hvussu vorðið tað so
er til at vinna á mál við. Men
nú er tað, at vit spyrja okkara les-
arar: «Hvat er so socialisma, og
hvussu eiga vit at arbeiða fyri
henni?» Tí okkara arbeiðsháttur
er domdur at verða skeivur,
ódemokratiskur, ósocialistiskur,
og av hesi ársøk er deyðadóm-
urin felður yvir okkum.

Vit hava átalad órætt uttan at
spyrja um mannin, hann verið
seg hogur ella lógur, vit hava
kraft samleikan fram, har óklárt
er, sviðið so har svullurin er,
vit hava ikki viljað játtað øllum,
latið blaðið lita til alt. —
Órættur er órættur, og svart er
svart, sjálvt um tað er ein ella
annar, ið nevnr seg at vera
socialdemokratur, ið sigur, at
tað ikki er. —

Deyðadómurin er felður, eftir
er at «eksperera» hin domda
út av verðini. So kunna teir,
sum altíð var síður, býta klæð-
ini í millum sín.

Toiletsæben „Okkara“

er den fineste fine og den bil-
ligste billige af al Toiletsæbe.

Nøkur til minni um Óla Jákup í Skálum.

Hoyri eg kvæði um teir, sum á
bankanum stóðu
og stýrði skipum inn millum sker
sum í brimroki vóðu,
kvæði um teir, ið trygt teirra lív upp
í Harrans hond góvu,
strevaðust fyri tað dagliga breyð og
um signing Guðs bóðu.

H. A. D.

Tað er sárt, men nú eru allar
vónir brostnar: «Neptun» er
farin og við henni 22 av tí
valdra liði sum á hvørjum vári
leggur vestur um fjørð, at strevast
fyri hús og heim, fyri okkara
føroyska samfelag.

Skiparin á «Neptun», Óla
Jákup í Skálum, ið borin var í
heim 9. decbr. 1889, og soleiðis
var á besta aldri, var enn av
allarbestu monnum í øllum fori,
vinsælur og altíð blíður og týður
hvar tú hitti hann og hvussu
so kringumstøðurnar vóru,
føðilandi sínum var hann so
trúgvur ein sonur sum nakar,
og hann prógvaði tað eisini at

tað svikti hann ikki ið hvussu
so fór, so heldur verða svikin
sjálvur, og kom tú í tal við hann
um landsins víðurskiptir, krógv-
aði hann aldri sína hugsan,
men bar altíð merkið hátt; hetta
eiga vit at minnst nú hann er
farin og fela somu sporum.

Vit sótu mangan saman í
góðum lag, Óla Jákup og eg,
og ofta sang hann, helst «havið»
og «útróðramaðurin». Hesin
sangur hans var borin fram av
slikari sálarligari kenstu, at tað
var greitt fyri mær — vit vistu
tað báðir, at tað kundi henda
at «á einari skaðanált og náði
ei heimastrendu» — at hann, sum
mangir av teim ferosku fiski-
monnum, onkuntíð í ódn tá alt
var gjørt, sum menn kunna
gera og tóktist tó heldur lítið
hevur sæð Harran komið gang-
andi á bylgjunum og stigið á
skipabunka, og tað ivist eg ikki
í, at eisini hesu ferð er hann
komin til teirra og hevur tíkið
tey tungu tokini við teimum
tvørtur um deyðans myrka hav
og stýrt teimum bátin á land á
á himmaströndum.

Guðs friður og signing yvir
minni Óla Jákups og teirra sum
við honum fóru.

G.

Øksin og høgustabbin.

Mangan hevur harri Jóannes
Patursson, bóndi, lögtingsmaður
og landstingsmaður hogt í skúl-
arnar og teirra lærarar, ja, tað
er ikki óvónugt sagt, at hann í
tíð og ótíð hevur haft teir til
høgustabbar; men teir hava
latið um seg gingið og ikki lagt
imóti. Fylgisneytir hansara hava
heldur ikki rættleitt hann, og
veit hann tí ikki betur, enn at
hann ger kanska bæði Guði og
monnum eina tænastu við sín-
um høgum.

Ótta havi eg verið hart freist-
aður, men tó hildið mær. Eis-
ini hesa ferðina skal eg hava í
hondum hógv, tá broður beita
brandum; men eina litla skeinu
skal hann tó fáa.

Á metinum í Sjótleikarhús-
inum var ikki skuggi av an-
leidingi til hjá harra Patur-
syni at nevna orðið skúllatærari,
ikki skýggi av anledningi; men
ikki kundi hann halda sær.
Tá ið ein roðari nevndi nakað
um, hvussi lítið fall landinum
til av teim stóru hóndagørð-
unum, svaraði hann: «Hvat
inntekt ið bondur hava av
gørðunum, kunnu vit best siggja
av tí, at ein (illur) skúllatærari
stendur gjarna hægri í skatti
enn teir. Hetta vil siga, at tá ið
bóndin vil vísa, hvussu lítill ein